

לאִיוֹן בַּמְאֻזֵּי צֶדֶק

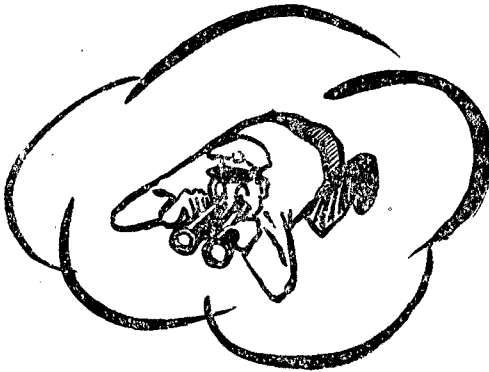
....מוסר הבלים עץ הוא"

(ירמיהו י"ח)

אותה... וגו', היא כיצד לקנות לעצמו בראש ובראשונה את היכולת לראות את "התופעה עצמה" נכוחה; וצודק אל"מ שדמי באמרו כי אם אין חינוך לראות דברים — אין הדברים נראים...

מפקדים וקציני-מטה

כאמור, החלוקה של קצינים למפקדים ולקציני-מטה הנה חלוקה ארגונית-טכנית. אם רוצה אדם לחפש חלוקה לפי "אופי" ו"טיפוס-האדם", אין לפניו אלא חלוקה אחת: קצינים טובים וקצינים גרועים. הקצין הטוב הוא אותו קצין היודע למלא בהצלחה כל תפקיד המוטל עליו, אם כמפקד ואם כקצין-מטה. הקצין הגרוע הוא אותו קצין שאינו מסוגל למלא אף אחד מתפקידים אלה. אין כיום צבא המוצא ענין בקצין שאינו מסוגל גם לעבודת-מטה וגם לתפקיד-פיקודי. האמת היא

"עמדת תצפית הנוחתת השלכות והערכות..."

שלעיתים, מפאת ריבוי הצרכים, מוסיף צבא להשתמש בשירות חם של קצינים גרועים, בין אם בתפקידי מטה ובין אם בתפקידי פיקוד. אולם זוהי אחת הפשרות המרובות שעושה ה"חברה עם המציאות. ואין היא מלמדת על הרצוי, אלא על ההכרח-בליונה.

נסה לבחון את הבעיה לאור העבר ההסטורי הקרוב. האם מוכר לנו מפקד גדול שלא מילא בדרך התפתחותו תפקידי-מטה? האם נפלה ההכרעה בדבר תפקידו של קצין עפ"י שיקולי "אופי" ו"טיפוס האדם", וכמוכח זה שאל"מ שדמי

חלוקות רבות אפשר לחלק את המין האנושי: לעליונים זמרי נפש; לגאונים וענונים; לעזים ופחדנים; — הכל לפי הענין הנוגד ולפי כונת המחלק. אולם אפשר לחלק את המין האנושי — או כל קיבוץ אנשים — גם חלוקות פחות מס' תברות, ולתמוך אותן בכל מיני טענות, לענין ושלא לענין. ביחוד אם מראש ינקוט המחלק גישתו של אל"מ ישכה שדמי כי "לא תמיד תהא חלוקה זו זהה עם המינוי וההצבה של כל פרט ופרט בפועל"; כלומר, שאין כל צורך לבסס את החלוקה על מציאות קיימת בלבד, אלא אפשר לבססה גם — ואולי רק — על חזיונות והזיות.

ואין בכך כל קושי, כי לעתים קרובות נראים דברים הנבחנים באופן שטחי שונים ממה שהם באמת. מובטחני שכאשר עלה בדעתי של אל"מ שדמי "לנסות" (כלשונו) ר' לראות את ההבדל המהותי שבין "טיפוס האדם שנכנהו, מפקד, לבין זה שיוגדר כקצין-מטה" — לא ראה בכך משום חידוש שביצירה. סבור היה, בליספק, שהוא מצביע על חלוקת ציבור הקצינים ל"מחנות" שכל העולם מודה בקיומם ושאינן בחלוקה זו כשלעצמה כל פסול, אלא שיש לדאוג לשימת הדגש במקום הנכון. תמהני אם היה אל"מ שדמי מפתח הש' קפתו זו מעל דפי "מערכות", לו העלה בדעתי שכל אותה חלוקה מופרכת היא מעיקרה, שאין לה בסיס ואחיה ב"מציאות וכי הוא מחדש דברים שמן הראוי היה שלא לחדשם. בקצרה, שהוא הולך שולל אחר "המינוי וההצבה של כל פרט ופרט בפועל" ומנסה לראות בהם עדות על "ההבדל המהותי שבין טיפוס-האדם...".

טעותו של אל"מ שדמי, כפי שבדאי ברור לכל מי שקרא את מאמרו "לאיוון בפיתוח מחשבתנו הצבאית", היא בכך שאין הוא תופש כי חלוקת קציני-הצבא ל"מפקדים" ול"קציני-מטה" אינה חלוקה ש"בין טיפוס האדם" אלא ענין ארגוני-טכני, שאין בינו לבין "אופי" של "טיפוס האדם" ולא כלום. יתכן מאוד שהמציאות נראית לו כראי העקום, כדרך שהוא מתאר אותה במאמרו, מאחר שחינוכו המוקדם "בשדה ה"מחשבה המופשטת" הביא אותו לכלל "בחירת עמדת-תצפית" הנונתת — השלכות — ומכאן גם הערכות — שונות לגמרי על אותה תופעה עצמה". אולם כאשר מנסים לנתח תופעה מסוימת, יש לזכור כי "עמדת-התצפית" משפיעה אמנם על ההערכה שיוצר לעצמו הצופה, אולם היא אינה משנה את התופעה עצמה. בעיתו הגדולה של הבא "לבחון את התליך התפתחות המחשבה הצבאית... אגב ניתוח הגורמים המעצבים

מציין? התשובות שההסטוריה גונתת לכל השאלות הללו הן שליליות באופן ברור. קשה שלא להביא לדוגמה את מוזנסקה, שעסק כל ימיו בעבודת-מטה עד אשר נתמנה למצביאם* של צבאות גרמניה לעת זקנתו ונתגלה כבן קומתם של גדולי המצביאים בהסטוריה. אולם ניקח לדוגמה דמויות הקרובות יותר מבחינת הזמן. הנה נודריאן, שנתפרסם כמפקד הנועז של עוצבות-השריון הגרמניות בקרבות הסטוריים. הוא נמנה על "חיל המטה הכללי" הגרמני, והיה גאה על כך — כפי שהוא אומר במפורש בספרו, "זכרונותיו של חייל". האם לא הצטיין כקצין-מטה לפני שקיבל את תפקידי-הפיקוד הנכבדים שהוטלו עליו, והאם לא חזר והתבלט כקצין-מטה לאחר ש-תפקידים אלה נשללו ממנו?

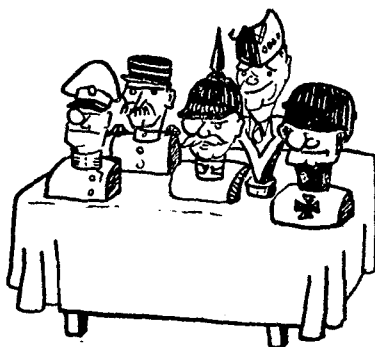
דוגמה מאלפת נוספת תמצא באישיותו של פון-מנשטיין — שהגה, בהיותו קצין-מטה, את תכנית מלחמת-הבזק הגרמנית במערב, בתחילת מלחמת-הע' השנייה; וכיצע, בהיותו מפקד קבוצת-ארמיות, את טכטיסי הנסיגה המפורסמים שלו בזירת המזרח, בשלהי אותה מלחמה.

פרשה אישית מאלפת ביותר — חודאי מצערת בשבילו מאוד — היא פרשת תפקידו של הגנרל מרשז במלחמת-הע' השנייה. לאיש לא היה ספק בעליונותו כמועמד לתפקיד מפקד על צבאות בעלות-הברית בזירת-אירופה, על פני כל קצין אחר; ורק תלותו המוחלטת של נשיא ארה"ב דאו בשירותו הנכון ב-חזית שבאמריקה מנעה ממנו תפקיד זה, והשאירתו בתפקידו כקצין-מטה; ואילו אייזנהאוואר, שעשה את מרבית שירותו בצבא כקצין-מטה מובהק, התגלה במלחמה כמפקד גדול.

האמת היא, שהיו קצינים גדולים שבמשך המלחמה מילאו ידוע לא היתה הסיבה לכך טמונה בהעדר כשרון למלא הפ-ידוע לא היתה הסיבה לכך טמונה בהעדר כשרון למלא

(*) אכן, לפי תפקידו הרשמי — ראש-המטה היה, כשהמלך הטרורסי נחשב כמצביא בשדה והצעות ראש-המטה מובאות ל-אישורו — המערך.

(**) שעה שהלו עצמו פעל כראש-מטה של הינדנבורג.

נבחן את הבעיה לאור העבר ההסטורי הקרוב*

קיד אחר, אלא בהכרח שישארו בתפקיד שמילאו; בין שהכרח זה נבע מטעמים ארגוניים, מדיניים, או אישיים — כמו טעמי התאמה שבינו לבין קצינים אחרים — או מהרצון להשאיר אדם בתפקיד שהתמחה בו. אולם לא ידוע לנו על מקרה בו הושאר קצין בתפקיד-מטה משום שהיה מפקד גרוע, או שקצין הושאר כמפקד משום שהיה קצין-מטה גרוע. ובכל המקרים יש לזכור כי תקופת המלחמה, עם כל חשיבותה, היתה רק פרק בדרך התפתחותו של קצין; וכדי לקבל את התמונה המלאה יש לראות את תפקידיו גם לפני המלחמה, ולאחריה. וכל בדיקה כזאת תגלה מיד כי הנימה הזאת, שאל"מ שדמי פורט עליה בכל תום לבו, הנה ספלה מעיקרה, ותלויה על בלימה. אין לה מקום ותפקיד במציאות כל-שהיא, כל זמן שמדובר בקצינים טובים. היא גם אינה קיימת כשמדברים בקצינים גרועים, כי ביחס לאלה ברור שהם גרועים בכל תפקיד, וכל עוד מעסיקים אותם הרי הסיבה לכך אינה בהת-אמתם מבחינת האופי" ו"טיפוס האדם" לתפקיד כל-שהוא, אלא בהיעדר ברירה.

השאלה המתעוררת למקרא דבריו של אל"מ שדמי היא: "מהיכן צימחות הרגליים?". מאין לו המושגים המעונתים הללו על תפקידיהם של מפקדים ושל קציני-מטה? היכן למד שתפקידו של קצין-מטה הוא "לעגון את מעוף מחשבת מפקדו..."; וכי "מתוך עצם מהות התפקיד הנה הופך קצין המטה להיות מיצג הבעיות, נציג המגבלות, דברם של ה-זהירות והבטחון..."; "יעיין אל"מ שדמי בספריהם של ד"ר גינגן ושל פון-מאלנטיין, או בכל אחת מהביאוגרפיות של טובי הקצינים — ושל קצינים שנתפרסמו בעיקר כקציני-מטה — ויבדוק בהם, האמנם ראו הם את יעודם, כקציני-מטה, כדברים מוזרים אלה שהוא תולם ביעודו של קצין-המטה? או אולי מכיר אל"מ שדמי קצין-מטה מסוים המבין כך את תפקידו, ומבאן הוא מקיש לגבי הכלל? תמיהה היא.

לו הייתי צריך להגדיר את תפקידו של קצין-מטה, הייתי אומר כי עליו "לחפש ולהתפרץ מגדר השגרה אל מרחב האלתור והתושיה, אל תחום הנתיבה-העוקפת והמהלך ה-נועז..."; ולאחר שמצא את הדרך, עליו להציעה למפקדו, ולהוכיח לו כי היא ניתנת לביצוע. קרב-טננברג, המפורסם מימי מלחמת-העולם הראשונה, הוגה ע"י אחד מקציני-המטה של לודנבורף (**). רבים מקציני צה"ל זוכרים עדיין את דבריו החמים של גנרל הורוקס על קצין המודיעין שלו שהציע לו את "רקע-המודיעין" לקרב על-אם-חלפה.

נכון הוא כי האחריות העליונה לביצוע המשימה מוטלת על המפקד. לפיכך עשוי המפקד לשקול שבעתיים את הצעותיו הנועזות של מטהו. משום כך חייב קצין-המטה להיות בעל "מאגרי דהף" — כלשונו של אל"מ שדמי — "המעניקים לו את היכולת לשכנע" את המפקד שאפשר "להוציא מן-הכוח אל-הפועל את הרעיונות וההברקות שלו". וזאת יש לציין, כי

קשים. בגרמניה הורגשה התנופה במיוחד לאחר קרב יאנה (1806), בצרפת — לאחר מלחמת 71—1870, בארה"ב — לאחר מלחמת אמריקה ספרד (1898), בבריטניה — לאחר מלחמת הבורים (1899—1902), וברוסיה — לאחר מלחמת יפן (1904—1905) *.

הכנסת תורת-המטה כנושא-חובה בלימודיו של הקצין התפרשה בכל הצבאות כהכנסתה של שיטת מחשבה-צבאית ושל שיטת חינוך-צבאי בדרג גבוהה, שתכליתן להכשיר קצינים שיוכלו לעמוד בקשיי המלחמה החדשה ובקשיי השגשום — שבין מלחמות — הקטנים לא-פחות. לו סברו הוגי-הדעות והמארגנים הגדולים של צבאות העולם כי ע"י פיתוח תורת-המטה וחינוך קציני-המטה הם מגיפים גרזן השמד על המפקד, ודאי שלא היו עושים זאת. אלא שעד אשר פרסם אל"מ שדמי את מאמרו לא ראה איש את הסתירה הגדולה, כביכול, שבין חינוך קציני-המטה לבין חינוך המפקד. נהפוך הוא. כל בתי-הספר-למטה רואים כיעודם המוגדר להקנות לחניכיהם את הידיעות ולפתח בהם את התכונות שתידרשנה להם כאשר יגיעו לתפקידי פיקוד בדרגים גבוהים. יעוד זה משותף לכל בתי-הספר-למטה, בין אם הם נקראים "ביה"ם לפיקוד ול-מטה", כמו בארה"ב ואצלנו, ובין אם הם נקראים רק "ביה"ם למטה", כאשר בבריטניה ובצרפת. כי זאת יש לזכור: הכשלו נות במלחמות שצוינו לעיל, שבקבוצותיהם קיבלו עבודת-המטה ופיתוחה משנה-תנופה, לא היו זוקא כשלונות של "קציני-מטה", שלא ידעו "ליצג את המגבלות" בפני מפקדיהם. אלה היו כשלונות של מפקדים ללא "מעוף מחשבה" וללא "הברקות", שלא חונכו לפקד על צבאות בתנאי הזמן החדש. כדי לתת למפקדים בעתיד את החינוך הזה, הושם הדגש על עבודת-המטה ועל חינוך קצינים בבתי-ספר-למטה, או לפיקוד ולמטה.

תורת המטה הוא נושא חובה בלימודיו של קצין.

המפקד עשוי לשקול שבעתים את הצעותיו הנועזות של מטהו

אין למפקד דוקא "פנטז" על הברקות, וכי צבא שיחונך את קציני-מטהו להיות "נציגי המגבלות" — בהכרח כי יחנך מפקדים שיקבלו את המגבלות כנתונים-שאינן-לשנותם, וכי אי-אפשר להפריד בין חינוך המפקד לבין חינוך קציני-המטה. אין צבא העושה זאת, וצה"ל אינו עושה זאת.

החינוך הצבאי הטוב מלמד את הקצין כיצד להכיר את המציאות, על המגבלות שהיא מעמידה בפניו. הברקות, ועל האפשרויות שהיא נותנת לביצוע ה"הברקות". קצין שחונך כך, יהיה מפקד טוב ויהיה קציני-מטה טוב, אם הוא נמנה על בעלי ה"אופי" ו"טיפוס האדם" שמהם צומחים קצינים טובים.

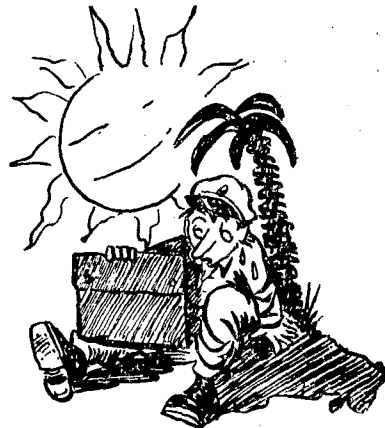
כי מאולפן תצא תורה...

אחת התופעות האופייניות לעת החדשה בתחום המחשבה הצבאית, היא שימת הדגש על פיתוח עבודת-המטה ותורתה. חלוצים בשטח זה היו הגרמנים, אולם אחריהם הלכו הצרפתים, האמריקנים, הרוסים והבריטים. בדרך כלל ניתן לציין כי שימת הדגש על עבודת-המטה ותורת-המטה — שהיתה כרוכה בריאורגניזציה של המטה, בהקמת ב"ס-למטה, או בהכנסת שינויים יסודיים בתכנית הלימודים שלו, ולעיתים גם בחקיקה מיוחדת — קיבלה תנופה בולטת דוקא לאחר כשלונות צבאיים

(*) המאמץ לחידוש וריענון הן בתחום הארגוני והן בהכשרת הגייסות והמפקדים הורגשו בצבא-רוסיה לאחר מלחמת רוסיה-יפן בכל השטחים והענפים; אולם המבנה ואורח-הפעולה הן של אקדמית-המטה הכללי הרוסית, והן של מערכת קציני-המטה-הכללי המשרתים עם הגייסות, ושל השתלמות-ההמשך שלהם, נקבעו וסופחו כבר עשרות שנים לפני כן. — המער.

יודע לכל כי אין אפשרות ללמד פיקוד בביה"ס. הפיקוד הוא אמנות, הנקנית בעיקרה ע"י נסיון. אינני יודע מה ראה בחזונו אל"מ שדמי כאשר המליץ במאמרו על הקמת "בית ספר למפקדים, השקול ברמתו וערכו לפו"מ"; ביי"ס אשר בו — כך יש להניח — לא יביאו ל"כליאת המעוף, לצמצום היזמה, להתשתת העוזה, שתוצאתם סירוס דמות המפקד וסילוף אורח-מחשבתו הדינמי" — דברים קשים ופסולים, שאל"מ שדמי מונה בביה"ס לפיקוד ולמטה. מענין, איזה מוסד בצבאות אחרים היה לנגד עיניו כאשר הציע ביי"ס מיוחד זה למפקדים. אולם, עד אשר נשמע ביהר פרטות לאיזה ביי"ס חדש התכוון אל"מ שדמי, וביחוד מה תהיה תכנית הלימודים בבי"ס זה, כדאי להבהיר יותר מה באמת מלמדים ב"פ"מ: — האם מלמ"דים שם להיות "שוטרי שגרה" ו"כוחני נוהל", או שמא אין בדברים אלה אלא הוצאת לעג, בחינת יריקה לבאר ממנה שתינו (וכשטרם נתברר מהו התחליף) — תכונה, שאל"מ שדמי מונה ככולנו (אלא שהפעם היריקה באה עוד לפני השתייה...).

כדאי אולי להתחיל באותם "אמצעים טכניים של עבודת המטה" שגדלו והיו לענקים בעיניו של אל"מ שדמי, ולו רק כדי לפטור עיניו זה בקיצור. מענין, מה טוען כנגדם אל"מ שדמי: שאין הם "אפיקים להזרמת מחשבת המפקד ולפיתוחה". וכי מה 'עלתה על דעתו! משל, כאילו רצו אבותינו לומר ש"דירה נאה" ו"מטה מוצעת" (שהם בחינת אמצעים טכניים

„כאשר יושב מפקד יום תמים חשוף לשמש הקיץ היוקדת...“

לתלמידי חכמים) נתכוננו להיות אפיקים להזרמת מחשבת חכמים!

מכל מקום, ודאי שנוח יותר למפקד לחשוב באופן "דינמי" ומתוך "מעוף" ו"הברקות", כאשר לפניו מפות מעודכנות, וקודן פיקוד ממותקן, וכאשר הסדר השליט במפקדה מבטיח כי מחשבתו ה"דינמית" וכי"ב לא תוסרד בכל רגע על-ידי

רץ אופונוע המתניע את אופונועו סמוך מאוד למקום בו יושב המפקד וחושב. חוששני, שאני נמנה על אותם מעטים שקראו את "מאות דפי הסיכומים של תרגילים ותמרונים" בעת האחרונה, ואני תמים-דעים עם אותו שופט שציין, כי כאשר יושב מפקד יום תמים חשוף לשמש-הקיץ היוקדת, ללא קשר תקין עם גייסותיו, וללא מפות מעודכנות ו"טיפות" צל, יש מקום לפקפק גם בערך מחשבתו הדינמית, או בדינמיות של מחשבתו גופא. כי ממה נפשך? אם המפקד אינו יודע היכן להציב את עצמו, מנין הבטחון שידע היכן להציב את גייסותיו? אולם יכול אני להעיד, שעוד לא פסל שופט בדו"ח שלו מפקד רק משום שהזניח את האמצעים הטכניים של עבודת המטה, בטרם ניתח יפה את הפקודות שנתן ואת כושרו לנהל את הקרב.

ישנה הערה במאמרו של אל"מ שדמי על הרצון „לנסות בעקשנות להרויח זמן... על חשבון שבירת שגרה של קבוצת פקודות... וכל הדברים הכלולים בתפריט... מתוך הכרה... ש"בכך טמון הסיכוי לצנחון". הערה זו מחייבת בדיקה יותר נרחבת.

ראשית, יש לאמר ללא שמץ של הסתייגות: דרכם של גאונים אינה ניתנת ללימוד מראש. הכל מותר לגאונים, ואין ביי"ס מכין תורה לגאונים. אולם, נחשוב לרגע על אותם מפקדי דים מוכשרים שהגיעו לפיקוד, ולא ממחלקות המטה-הכללי, רהמנא ליצלן, אלא ממקומות נכבדים באמת, ממקומות שמהם ראוי להם למפקדים שגיעו. נחשוב על אותם מפקדים שלא גדלו „בצל טפסים“, אלא ביחידות שביצעו פעולות על גבול המדינה ומעברו (אולי יסכים אל"מ שדמי כי נכלול עם אלה לא רק אותם שביצעו בשנתיים האחרונות, ואולי יסכים כי נכניס לחבורה הגונה זו גם אותה שביצעו פעולות בשנים שלפניהן). נחשוב, אם כן, על מפקדים-ללא-דופי אלה. הם יכולים ורשאים וכאים ליהנות מנסיגונם של דורות רבים של מפקדים גדולים, וממחשבת גדולים שהגיעה אלינו כתובה על-ידם וע"י אחרים. האם אין אל"מ שדמי סבור שכדאי שיהנו המפקדים הצעירים מנסיגון מצטבר זה של מפקדים שקדמו? ואם כן, מהו הלקח מנסיגונם של אחרים אם לא סדר-עבודה וסדר-מחשבה שבאו לחסוך זמן „בעקשנות“ ו"להקדים את האויב שעוה, ואולי אפילו רגעיים"? ולו העלה אל"מ שדמי על דעתו לרגע כי אותו נוהל של „קבוצת פקודות“ ושאר הדברים „הכלולים בתפריט“ אינם אלא נסיונם המרוכז של גדולי המפקדים בדורנו, ושכל תכליתם היא לחסוך זמן כדי להקדים את האויב, ולו גם ברגעים — האם גם אז היה מנסה לראות את החסכון-בזמן דוקא בעשית דברים שהם ההיפך ממה שלימדנו נסיונם של גדולים? ושוב, אין המדובר בגאונים, אלא באנשים מן השורה, בחורים טובים שיש ללמדם את אמנות הפיקוד-בקרב, ממש כשם שהיה צורך ללמדם, בשעתם, קרוא וכתוב. או שמא סבור אל"מ שדמי שדי לו לאדם ב-

העבודה המעשית באימונים. הדרך היחידה להבטיח אחידות זו בקרב הגייסות היא לרכז בדרג גבוה ככל האפשר את תכנון האימונים, את פיתוח התורה ושיטות ההדרכה, ואת הפיקוח על ביצוע האימונים.

„לאפשר חסכון בזמן לא רק למפקד אלא גם לפיקודיו“

אין בדבר שום דבר הנוגד את העקרון של „הורדת“ ה־אחריות כלפי־מטה, אלא שבתחום ההדרכה האחריות „למטה“ מתבטאת בעיקרה בביצוע המדויק של מה שתוכנן „למעלה“, היינו במה־ד. מאמר זה לא נועד לטפל בנושא זה, ולכן לא יורחב עליו הדיבור. אבל מאז ימיו של מונטסקה אין עוררים על כך כי הכנת צבא למלחמה פירושה החדרת דוקטרינה אחידה הן למפקדים והן לגייסות. דוקטרינה אחידה זו ממלאה בקרב תפקיד חשוב יותר לאין־ערוך מאשר רשת־קשר או דיווח שיטתי, או פקודות מפורטות בכתב, כי היא מבטיחה הבנת רצון המפקד, והבנה בין מפקדים — הבנה, שמקורה בחינוך והכשרה בני־שינים. צבא היוצא למלחמה כשבקרבו כליל של דוקטרינות, שמפקדיו אינם מבינים איש את רעהו אלא לאחר מתן פקודות מפורטות ביותר, ואשר בו אחוז הבלתי־מוסכם־מראש עולה על אחוז הדברים המובנים והמוס־כמי־מראש, כמוהו כצבא הנכנס לקרב כשביו שלל מינים של נשק ותחמושת; אפשר להלחם כך, אבל זה מסובך מאוד. הדרך ליצירת הצנטרליזם בשטח ההדרכה בדרג הגבוה ביותר אינה מובנת מאליה. „הדרך לשמירת הצנטרליזם בשטח ההדרכה בדרג גבוה־ביותר אינה מובנת מאליה. הצנטרליזם אינו צריך לחול על כל פעולות ההדרכה; אבל הוא צריך לחול בכל אותם המקרים שבהם ישנו חשש מבוסס שבהיעדרו תוצרנה תפישות מנוגדות בענינים שבהם דואק חשובה ה־אחידות“. וכל מי שעסק בהדרכה יודע עד כמה ניתן להבין הכללות בדרגים שונות, ביחוד כשה־מפרשים של ההכללות הם מפקדים במילואים, וביחוד מפקדים בדרגים נמוכים. אין בכך משום הטלת דופי במפקדים אלה, המקדישים רק חלק קטן מומנם לעבודת־הצבא. בכלל, אין בציון עובדה זו משום הטלת דופי במי־שהוא, אלא רק הסבר לחובה המוטלת על הדרגים הגבוהים להכנס יותר לעובי הקורה, לרדת יותר

(סוף בעמ' 90)

אלוף־משנה מ. פלד

„מאגרי דחף“ כדי שיהיה מפקד טוב, וכי אין באמנות גיהול־הקרב כדי להצריך לימוד ולו אפילו בשיעור הדרוש לתלמיד גימנסיה כדי לקבל תעודת־בגרות?

ובכן, אם יש מקום ללימוד, ואם הטעו־לימוד הוא סדר־עבודה וסדר־מחשבה, וסדר גיהול עבודתם־של־אחרים, והאופן בו ניתן לאפשר חיסכון־בזמן לא רק למפקד אלא גם לפיקודיו; בקצרה, אם הטעו־לימוד הוא נוה־לקרב, ונוהל עבודת־מטה ומפקדה, וכל „שאר הדברים הכלולים בתפריט“ — הרי כדאי שלא לירוק לבאר, ושלא לזרות חול בעיניים, ולהודות בעוב־דות כמות שהן. וכדאי לעודד את תורת־המטה ואת עבודת־המטה (הכוללת, ללא שמץ של ספק, גם את אמנות־הפיקוד ואת סדר עבודת־המפקד) לפני שתבוא עלינו שואה, שתזכיר לנו נשכחות. כי יתכן מאוד שלנו, שלא כלעמי העולם, לא תינתן האפשרות לחזור לענין זה לאחר הכשלון, ולתקן את אשר מעוות בדיעבד.

וכדי שלא להטעות את הבריות, יש לציין כי פו־מ לא ירק לבאר ממנה שתינו. אין דבר שפו־מ פסל משום שחידשוהו קודמיו. כל שנמצא טוב ונכון לאחר בדיקה יסודית ושיטתית, נשאר בתוקפו ואף קיבל משנה־תוקף. ובענין זה כדאי וכדאי ללמוד מדרך פעולתו של פו־מ: שלא לפסול מבלי לדעת מה פוטלים, שלא להטיח אשמה בטרם נמצא יסוד להניח כי יש לכאורה מקום להאשים, ושלא להציע חידושים ותוספות לפני שהוברר כי אכן החידוש הוא חידוש והתוספת היא תוספת.

קשיו השלום

מן המפורסמות כי קשיו של צבא בימי שלום אינם קלים מאלה העומדים בפניו במלחמה; ואולי מותר אף לאמר, כי אינם פחות גורליים. אין הכוונה פה לקשיו תקציב ודברים הכרוכים בכך. אלה הם קשיים רגילים ובלתי גורליים. הכוונה היא לשמירת רוח־הלחימה ולחינוך הגייסות ללחימה, ולקידום תורת־הלחימה — בזמנים, שבהם עיקר מחשבתו של אדם נתונה לענינים של ימי־שלום. בקצרה, בעית־הבעיות של צבא בימי שלום היא ההדרכה, במובנה הרחב של מלה זו, הכולל חינוך, טיפוח רוח־הלוחם, קידום הידיעות הצבאיות — בד־כבד עם התפתחות כלי־הנשק, הארגון ואורתי הלחימה. וכמו בהרבה ענינים אחרים, כן אף בענין זה אין אנו יוצאים מן הכלל. ידועים לבטיהם של צבאות אחרים בשטח זה, לבטים שניתן לעמוד עליהם מתוך הספרות ומתוך השינויים האר־גוניים שחלו מאז תום מלחח־ע השניה. שבועתיים מחריפים הקושיים כשמדובר בצבאות שבעיקרם עומדים על כוחות־מילואים.

אם לנסות ולהגדיר את הקושי, הרי הוא טמון בכך שהדרך היחידה להבטיח כניסתם החלקה לקרב של הגייסות המתגיי־סים עם פרוץ מלחמה היא להבטיח כי כולם יוכנו למלחמה עפ־י דוקטרינה אחת, הידועה ומוכרת לכל מתוך העיון ומתוך